

Kvam herad

postmottak@kvam.kommune.no

Åndalsnes, 4. mai 2022

Dette innspillet sendes på vegne av Bergen og Hordaland Turlag (DNT), Birdlife Norge avd. Hordaland, Naturvernforbundet Hordaland, og Bergen og Omland Friluftsråd.

Planprogram for kommunedelplan Kvamskogen (arealdel), Kvam herad

Høringsuttalelse fra FNF Hordaland

Planprogram kommunedelplan for Kvamskogen

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hordaland viser til mulighet for å komme med høringsinnspill til planprogram for kommunedelplan for Kvamskogen, med frist 4. mai 2022.

I denne høringsuttalelsen fokuserer vi på fire tema som er viktige for FNF Hordaland; landskap, friluftsliv, naturmangfold og kunnskapsgrunnlag.

Overordnede betraktninger

Kommunedelplanen for Kvamskogen vil i lang tid fremover være førende for videre utbygginger på Kvamskogen. Vi mener at tiden for å bygge ned nye naturområder på Kvamskogen må være forbi. Videre utbygging må baseres på fortetting av de allerede eksisterende hyttefeltene – som det etter hvert er mange av.

Verden – og Norge – står midt oppi to helt fundamentale kriser; klimakrisen og naturkrisen. Den siste tiden har det i media med rette blitt satt et kritisk fokus på den mer eller mindre uhemmede utbyggingen av hytter/fritidsboliger som man har sett flere steder i landet – der man ofrer lokal natur for å bygge areal- og ressurskrevende fritidsboliger som står tomme store deler av året. Skal bygging av fritidsboliger være noe i nærheten av bærekraftig, må det settes klare grenser for hvor og hvordan man bygger – slik at det økologiske og energimessige fotavtrykket av hver hytte begrenses så godt det lar seg gjøre.

Landskap

Landskapsopplevelsen påvirker friluftslivsoopplevelsen. De fleste mennesker som driver med friluftsliv i naturen setter pris på fravær av støy og større inngrep i naturen. Mange vil si seg enige i at et mest mulig intakt naturlandskap gir den aller rikeste friluftslivsoopplevelsen. Med bakgrunn i dette mener vi at landskapshensyn må veie tungt i den kommende kommunedelplanen. Vi ser med uro på den utviklingen som har vært på Kvamskogen i de senere årene, der fritidsboligene stadig kryper lenger og lenger oppover i landskapet, og der størrelsen på fritidsboligene også bare ser ut til å øke.

For å bevare dagens landskap på Kvamskogen, mener vi det er avgjørende at det settes en helt ufravikelig byggegrense godt nedenfor tregrensen på Kvamskogen. Denne grensen bør også ligge nedenfor de øverste utbyggingsprosjektene av nyere dato (se bilde nedenfor) – dette for å hindre at fjellandskapet forringes ytterligere. En slik byggegrense vil etter alt å dømme kunne være det viktigste enkeltgrepet for å ta vare på de nåværende landskaps- og friluftslivsverdiene på Kvamskogen.

Innenfor byggegrensen må *fortetting* være et viktig utbyggingsprinsipp. Det vil også være et naturlig utbyggingsprinsipp å la større utbygginger (f.eks. leilighetsbygg eller lignende) være langs fylkesveien, mens jo lenger fra fylkesveien man kommer, jo mindre bør fritidsboligene være – og jo mindre infrastruktur (slik som veier) bør det også være i tilknytning til dem. Det må i mye større grad enn i dag skilles mellom landskapet langs fylkesveien, som i stor grad er preget av fritidsboliger, og landskapet høyere oppe – som i det store og hele bør bevares slik det er i dag. Her bør kommunedelplanen sette klare føringer for hvordan fremtidige reguleringsplaner skal utformes.

Vi mener at det også må komme tydeligere frem av planprogrammet at hensyn til landskapet også skal danne et viktig premiss for videre utbygging på Kvamskogen.

Den aktuelle kommunedelplanen bør også gi klare rammer for størrelser på fritidsboligene, for infrastruktur, og for maksimalt antall nye fritidsboliger som man ser for seg innenfor planperioden. Som nevnt; jo nærmere fylkesveien man er, jo mer infrastruktur og større bygg/fritidsboliger vil det altså være naturlig å tillate – og motsatt bør inngrepene og fotavtrykkene begrenses jo lenger oppover i landskapet man kommer; her kan man se for seg ulike soner i kommunedelplanen, eksempelvis med ulike krav/bestemmelser som gjelder utforming, høyde, areal av bolig og tomt for de ulike sonene.

Vi mener også, i likhet med Naturvernforbundet i Kvam, at det i tråd med en fremtidig fortettingsstrategi også må tilrettelegges for mindre/små leilighetsbygg og små hytter. Denne type bygg vil være mer arealeffektive og redusere hver «boenhet» sitt areal- og ressursavtrykk.

FNF Hordaland mener at det ikke bør tilrettelegges for nye alpinanlegg gjennom den aktuelle kommunedelplanen. Dette begrunner vi både med hensyn til det flotte fjellandskapet, friluftslivet og naturmangfoldet. Her må vi også ta med at Byrkjefjellet (1046 moh.) er et område som er svært viktig for toppturer. Dette er et område som egner seg godt som lavterskel topptur på ski i et område som i stor grad fremstår som et urørt naturområde.

Fjellet faller også innenfor definisjonen INON-område 2 (1–3 km fra tyngre tekniske inngrep)¹, det er kartlagt som et *svært viktig friluftslivsområde* (deler av fjellet er kartlagt som *viktig friluftslivsområde*)², og det er innenfor Klima- og miljødepartementet sitt foreslåtte område for nasjonalpark i Øystesefjella³.

FNF Hordaland stiller oss også tvilende til den samfunnsøkonomiske nytten i å punktere nye naturområder for tilgang til omtrent hundre nye høydemeter – da også tatt i betraktning klimaendringene. Skadene av å nedbygge et toppturnmekka som Byrkjefjell vil være svært dramatiske for både friluftsliv, folkehelse og landskap, og må i alle tilfeller utredes grundig.

Friluftsliv

Friluftsliv og landskap henger som nevnt tett sammen for mange. FNF Hordaland ønsker at selve basisen for det enkle friluftslivet, nemlig inngrepsfri natur og landskap, må tas vare på.

For å legge til rette for friluftsliv og passasjer i selve hytteområdet, mener vi også at det i større grad bør legges til rette for stier og enkle gangveier mellom de eksisterende hyttefeltene. Slike passasjer bør gjerne være så enkle som mulig (dvs. stier) – noe som bevarer et attraktivt hyttemiljø, og også naturen på stedet. Skilt og kart som viser denne type passasjer kan også gjøre det enklere for tilreisende å finne frem til egnede passasjer gjennom eksisterende hytteområder.

Vi vil også oppfordre Kvam herad til i større grad å sette av områder langs vann og vassdrag til friluftslivsområder i den kommende kommunedelplanen. På den måten vil man også kunne «berede grunnen» for at denne type områder kan bli statlig sikret⁴ – og dermed motta midler til investeringer av friluftslivstilbud for allmennheten (slik som f.eks. toalett, gapahuk, tilrettelegging for bading, bål plass, enkle gangveier, renovasjonspunkt osv.).

Generelt er vi av den oppfatning at det er et stort potensial på Kvamskogen for tilrettelegging for det allmenne og enkle friluftslivet – uten større inngrep som forringer landskaps- og naturverdiene.

Naturmangfold og kunnskapsgrunnlag

Kvamskogen er et viktig leveområde for mange arter av både fugler, planter, pattedyr, sopp og insekter. Nedbygging og oppsplitting av arters leveområder er den desidert viktigste

¹ <https://geocortex01.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>; huk av for «Inngrepsfrie naturområder» under «Naturtyper, naturmangfold».

² <https://geocortex01.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>; huk av for «Kartlagte friluftslivsområder» under «Friluftsliv».

³ <https://www.statsforvalteren.no/nn/vestland/miljo-og-klima/verneomrade/oppdrag-nasjonalpark-oystesefjella/>

⁴ <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/friluftsliv/statlig-sikrede-friluftslivsomrader/>

årsaken til at arter er truet i Norge. En fortettingsstrategi for videre hytteutbygging på Kvamskogen er derfor også viktig for naturmangfoldet på Kvamskogen.

Det foreslåtte målet for natur i den vedtatte arealstrategien – som altså skal legges til grunn for arbeidet med kommunedelplanen – er at «viktige naturtyper og artsmangfold blir ivarettatt». FNF Hordaland mener i prinsippet at alle naturtyper og alt artsmangfold skal ivaretas – noe en mer skånsom hytteutbygging i større grad vil legge til rette for.

Ellers synes vi det er svært positivt at det er slått fast i arealstrategien at hensyn til vassdrag og deres kantsoner, samt myrområder skal sikres gjennom kommunedelplanen. Vassdrag er som kjent viktige leveområder for et rikt spekter av arter, og myrer er viktige karbonlagre. Her minner vi samtidig om at vassdrag – etter vannressursloven § 2 – er definert som «alt stillestående eller rennende overflatevann med årssikker vannføring, med tilhørende bunn og bredder inntil høyeste vanlige flomvannstand. Selv om et vassdrag på enkelte strekninger renner under jorden eller under isbreer, regnes det *i sin helhet* som vassdrag. Som vassdrag regnes også vannløp uten årssikker vannføring der det atskiller seg tydelig fra omgivelsene.»⁵

Når det gjelder kunnskapsgrunnlag om naturmangfold, som blir et viktig tema i den kommende konsekvensutredningen som skal følge kommunedelplanen, vil vi minne om at kunnskap om naturmangfoldet krever kartlegging i felt på riktig tid av året (f.eks. i hekkesesongen for fugler og i veksts sesongen for planter) – i tillegg til søk i eksisterende databaser/kunnskapsgrunnlag. Det er ytterst sjelden at man vil få et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag om naturmangfoldet uten å gjøre feltregistreringer. Vi minner her både om *Forskrift om konsekvensutredninger og naturmangfoldloven*, som stiller krav både til kunnskapsgrunnlaget og til måten denne kunnskapen blir brukt i den videre planprosessen. Vi tar også med at et kunnskapsgrunnlag også er åpent om hva man har lite/ingen kunnskap om, og også om hvilket potensial ulike områder har for naturmangfold – f.eks. når det gjelder insekter, sopp, moser m.m. Slike vurderinger blir nyttige både i utformingen av kommunedelplanen og i forbindelse med hvilke krav til kunnskapsgrunnlag som bør stilles til fremtidige reguleringsplaner.

Til slutt nevner vi at det er den forrige rødlista som ligger til grunn for det som står om rødlistede arter på side 18 i områdeanalysen. Bl.a. har storspove – som er nevnt i oppsummeringen – «rykket opp» til *sterkt truet* – fra *sårbar* – i ny rødliste for arter 2021⁶.

Øvrig kunnskapsgrunnlag

FNF Hordaland tar med at vi støtter Naturvernforbundet i Kvam sitt synspunkt om at det i kommunedelplanen bør lages en oversikt over disse momentene (litt omskrevet sml. med Naturvernforbundet i Kvam sin høringsuttalelse):

⁵ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2000-11-24-82#KAPITTEL_1

⁶ <https://artsdatabanken.no/rodlisteforarter2021/Rodlistahvahvemhvorfor>

- Hvor stort areal (inkl. arealkategorier) som har blitt omdisponert fra natur til utbyggingsområder i løpet av inneværende planperiode.
- Oversikt over dispensasjoner som har blitt gitt innenfor inneværende planperiode, og hvilken effekt dispensasjonene har hatt på natur og friluftsliv.
- Evaluere hvordan inneværende kommunedelplans vedtekter har blitt iverksatt gjennom reguleringsplanenes vedtekter og hvordan det endelige resultatet har blitt når det gjelder naturinngrep.

Bilde viser nyere utbygging nedenfor Byrkjefjellet. Vi håper at Kvam herad er enige i at denne type utbygging må høre fortiden til på Kvamskogen, og at dette slås tydelig fast i den kommende kommunedelplanen. Kilde: Områdeanalyse for Kvamskogen, laget av ABO Plan og Arkitektur.

Dette innspillet sendes på vegne av Bergen og Hordaland Turlag (DNT), Birdlife Norge avd. Hordaland, Naturvernforbundet Hordaland, og Bergen og Omland Friluftsråd.

Vennlig hilsen,

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Hordaland

v/ koordinator Gunvar Mikkelsen

Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland er et samarbeidsforum for natur- og friluftslivorganisasjoner i Hordaland, som arbeider for å ta vare på natur- og friluftslivinteressene i fylket. Per i dag er det elleve organisasjoner tilsluttet FNF Hordaland: Bergen og Hordaland Turlag (DNT), Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, Bergen og Omland Friluftsråd, Norsk Ornitologisk Forening Hordaland fylkeslag, Hordaland fylkeskystlag, Norsk Botanisk Forening Vestlandsavdelingen, Syklistenes Landsforening Bergen og omegn, Voss Utferdslag (DNT), Voss Kajakklubb og Hordaland krins av Norges Speiderforbund. Sammen representerer organisasjonene rundt 40.000 medlemmer i fylket.